

Українська мова і мови національних меншин як мови вивчення.

Орієнтовні вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти інваріативної складової навчального плану (1-4 класи).

*Витяг із Додатку 1
до наказу МОН України
від 21.08.2013 №1222*

Хорошковська Ольга Назарівна, головний науковий співробітник лабораторії навчання української словесності у школах національних меншин України й діаспори Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;

Бакуліна Наталія Валеріївна, старший науковий співробітник лабораторії навчання російської мови та мов інших етнічних меншин Інституту педагогіки НАПН України, кандидат педагогічних наук;

Кохно Тетяна Назіфівна, науковий співробітник лабораторії навчання української словесності у школах національних меншин України й діаспори Інституту педагогіки НАПН України.

Вимоги до оцінювання навичок мовленнєвої діяльності *Аудіювання (слухання і розуміння прочитаного)*

Перевірки підлягають вміння вислухати незнайомий художній текст з 1-2 прослуховувань у 1 класі й 1 – у 2-4 класах та зрозуміти його. Перевірка здійснюється раз на семестр. Розуміння прослуханого виявляють за допомогою завдань тестового характеру – використовують серію запитань з варіантами відповідей на них. Учням 1, 2 класів пропонують 4 запитання, на які можна відповісти словами “так” – “ні”. Учням 3 класу – 4 запитання альтернативного типу. Для учнів 4 класу складають 6 запитань, кожне з яких супроводжується трьома відповідями на вибір (I варіант) чи двома - (II варіант). Запитання охоплюють зміст твору, головну думку та окремі особливості мови художнього твору (3-4 класи).

Правильна відповідь на кожне із запитань за прослуханим текстом у 1 класі оцінюється безбално, 2-3 класах - 3 балами; у 4 класі – 2.

Обсяг тексту визначається таким чином, щоб при некваптивому інтонаційно оформленому читанні вчителем (зі швидкістю 70 – 100 слів за хвилину) час його неперервного звучання був у таких межах:

Клас	Споріднені мови	Неспоріднені мови
	Кількість слів	Кількість слів
1	80-100	70-90
2	120-150	100-120
3	160-220	140-180
4	230-300	200-250

Говоріння (діалогічне та монологічне мовлення) *Вимоги до оцінювання діалогічного мовлення*

Рівень навчальних досягнень учня (учениці)	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
I рівень – початковий	1	Учень (учениця) з допомогою вчителя може відповісти на запитання, співрозмовника після деяких пауз, але не вміє дібрати репліку, щоб підтримати розмову, не вживає етикетної лексики.
	2	Учень (учениця) може відповісти на репліку співрозмовника (запитання, спонукання), але не вміє самостійно дібрати репліку, щоб підтримати розмову; не вживає етикетну лексику, наявні фонетичні й лексичні помилки.

Рівень навчальних досягнень учня (учениці)	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	3	Учень (учениця) може відповісти на репліку співрозмовника (запитання, спонукання), але вживає після нагадування, етикетну лексику, але не вміє знайти відповідну репліку, щоб ініціювати чи підтримати розмову; наявні фонетичні, лексичні й граматичні помилки; обсяг діалогу нижче норми.
	4	Учень (учениця) може відповісти на репліку співрозмовника й вжити з допомогою вчителя свою репліку для ініціювання (продовження) розмови; вживає етикетну лексику після нагадування вчителя, дотримується правил поведінки в розмові; однак припускається багатьох фонетичних, лексичних і граматичних помилок під час побудови висловлювань.
II рівень – середній	5	Учень (учениця) може не відповісти на репліку співрозмовника й ужити свої репліки для ініціювання (продовження) розмови з опорою на допоміжні матеріали; вживає етикетну лексику й дотримується правил поведінки в розмові; однак у доборі слів, побудові речень-реплік припускається помилок, є відхилення від теми розмови.
	6	Учень (учениця) вживає етикетну лексику, слова-звертання, може відповісти на репліку співрозмовника, вживає після деяких пауз свої репліки для ініціювання (продовження) розмови, але вони односкладні; у доборі слів, побудові речень-реплік припускається лексичних і граматичних помилок.
	7	Учень (учениця) вміє розпочати й підтримати діалог, вживає етикетну лексику, дотримується правил поведінки, в цілому правильно добирає речення-репліки, хоча й припускається мовних помилок; деякі репліки не пов'язані зі змістом, з репліками співрозмовника. Обсяг діалогу наближається до норми.
III рівень – достатній	8	Учень (учениця) вміє ініціювати і підтримати діалог, вживає етикетну лексику, дотримується правил поведінки, в цілому правильно добирає слова і будує речення-репліки, хоча й припускається окремих помилок; є деякі відхилення від теми розмови.
III рівень – достатній	9	Учень (учениця) вміє ініціювати і підтримувати діалог, вживає етикетну лексику, дотримується правил поведінки, в основному правильно добирає слова і будує речення-репліки, дотримується теми, хоч і допускає деякі граматичні помилки, вдається до окремих категоричних тверджень (ні, неправильно, не треба). Обсяг діалогу відповідає нормі.
	10	Учень (учениця) вміє ініціювати і підтримати діалог з орієнтацією на співрозмовника, вживає етикетну лексику, дотримується правил поведінки, висловлює свою точку зору без зайвої категоричності (мені здається, я думаю), але не вміє толерантно (у разі незгоди) відповісти йому; припускається окремих (до трьох) мовних похибок.
IV рівень – високий	11	Учень (учениця) вміє відповідно до етикетних норм ініціювати і підтримати діалог, толерантно висловити свою точку зору, але недостатньо толерантно (у разі незгоди) вміє відповісти співрозмовнику, припускається окремих (1-2) мовних похибок.
	12	Учень (учениця) вміє відповідно до етикетних норм ініціювати й підтримати діалог, висловити свою точку зору; виявляє вміння з цікавістю вислухати співрозмовника і висловити схвальне ставлення до його слів або толерантно (у разі незгоди) відповісти йому; може припускатися 1-2 мовних похибок, які сам й виправляє. Обсяг діалогу відповідає нормі.

Усне монологічне мовлення Обсяг тексту для усного переказу

Клас	Споріднені мови	Неспоріднені мови
2	40-50 слів	-
3	60-80 слів	50-60 слів

Вимоги до оцінювання усного переказу та усного твору

Рівень навчальних досягнень учня (учениці)	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	1	Учень (учениця), спираючись на запропоновані учителем допоміжні матеріали, складає з допомогою вчителя лише 1-2 речення.
I рівень – початковий	2	Учень (учениця), спираючись на запропоновані учителем допоміжні матеріали і підказки, будує лише окремі речення або переказує з допомогою вчителя окремі фрагменти змісту; припускається значної кількості помилок у мовному оформленні.
I рівень – початковий	3	Учень (учениця), спираючись на порівняно меншу кількість допоміжних матеріалів, будує окремі речення або переказує окремі фрагменти, що не утворюють зв'язного тексту; припускається повторів слів, помилок у мовному оформленні.

Рівень навчальних досягнень учня (учениці)	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	4	Учень (учениця), спираючись на допоміжні матеріали, будує текст, який відзначається певною зв'язністю, повторами і збідненим змістом, наявністю лексичних і граматичних помилок у мовному оформленні.
II рівень – середній	5	Учень (учениця), спираючись на допомогу вчителя, будує зв'язне висловлювання із збідненим змістом, помилками у мовному оформленні.
	6	Учень (учениця), спираючись на допоміжні матеріали, будує текст, який відзначається певною зв'язністю, але непослідовністю викладу, недостатньо розгорнутим змістом, наявністю помилок у мовному оформленні.
	7	Учень (учениця), спираючись на меншу кількість допоміжних матеріалів, будує текст, але припускається окремих відхилень від теми, повторів, помилок у мовному оформленні.
III рівень – достатній	8	Учень (учениця), спираючись на допоміжні матеріали, будує текст, розкриваючи тему, але допускає повтори, паузи, граматичні помилки.
	9	Учень (учениця), не спираючись на допоміжні матеріали, будує текст, розкриваючи тему, але припускається деяких недоліків, що стосуються послідовності викладу, помилок у мовному оформленні.
	10	Учень (учениця) без опори на допоміжні матеріали будує монологічне висловлювання; при цьому не лише переказує готовий текст чи будує монологічне висловлювання й висловлює свою думку з приводу сказаного, однак припускається окремих недоліків (повтори, неточно вжиті слова, окремі граматичні помилки).
IV рівень – високий	11	Учень (учениця) без опори на допоміжні матеріали будує монолог, розкриває тему, висловлює свою думку з приводу сказаного, хоч припускається незначних відхилень (неточно вжиті слова, окремі граматичні помилки) у мовному оформленні.
	12	Учень (учениця) без опори на допоміжні матеріали будує монолог, послідовно й логічно розкриває тему, висловлює та аргументує свою думку з приводу сказаного; мовне оформлення правильне, деякі лексичні чи граматичні помилки тут же виправляються самостійно.

Читання

Читання вголос

Швидкість читання вголос

Клас	Споріднені мови	Неспоріднені мови
3	55-60 слів за хвилину	45-55 слів за хвилину
4	65-80 слів за хвилину	55-65 слів за хвилину

Вимоги до оцінювання умінь читати вголос у 2-4 класах

Рівень навчальних досягнень учня (учениці)	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	1	Учень (учениця) читає в основному складами, допускає паузи, не відділяє одне речення від іншого; припускається значної кількості помилок у наголошуванні звуків, на заміну, перестановку, пропуск букв, недочитування; швидкість читання нижча норми. Може пояснити лише окремі слова.
I рівень – початковий	2	Учень (учениця) більшу кількість слів читає складами, допускає паузи, не завжди відділяє інтонаційно і паузами одне речення від іншого; припускається помилок у вимові звуків, наголошуванні слів та на заміну, перестановку, пропуск букв і складів; швидкість читання нижча за норму. Може пояснити лише окремі слова.
	3	Учень (учениця) читає монотонно складами й словами, інтонаційно не відділяє одне речення від іншого, припускається помилок у наголошуванні звуків, на пропуск, перестановку, заміну букв; швидкість читання нижча за норму. Може пояснити окремі слова.
	4	Учень (учениця) читає цілими словами і складами, припускається окремих помилок у наголошуванні звуків та на заміну букв; значну частину слів вимовляє з нечіткою дикцією, допускає помилки в інтонуванні кінця речення; читання не досить плавне; швидкість читання нижча за норму. Може пояснити окремі слова й речення.

Рівень навчальних досягнень учня (учениці)	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
II рівень – середній	5	Учень (учениця) читає словами, а окремі слова складами, припускаючись окремих помилок у наголошуванні звуків та складів; окремі слова вимовляє з нечіткою дикцією; є помилки в інтонуванні речень; читання недостатньо плавне; швидкість читання дещо нижча за норму. Може пояснити окремі слова й речення.
	6	Учень (учениця) читає цілими словами, лише поодинокі слова - складами; подекуди припускається помилок у наголошуванні звуків та у словах; є окремі помилки в інтонуванні кінця речення; швидкість читання нижча за норму. Може пояснити лише окремі слова і речення, хоч і виявляє загальне розуміння прочитаного.
	7	Учень (учениця) читає цілими словами, плавно, з чіткою дикцією; правильно інтонує кінець речення, однак емоційне забарвлення тексту недостатньо виразне; є помилки у наголошуванні й вимові слів, повтори, перелікування окремих слів, сполучень слів; швидкість читання відповідає нормі. Може пояснити окремі слова і речення, однак виявляє загальне розуміння змісту прочитаного.
III рівень – достатній	8	Учень (учениця) читає цілими словами, плавно, з чіткою дикцією, хоча є окремі повтори, перелікування; інтонування речень в цілому правильне, але читання тихе, не пристосоване до слухацької аудиторії; є помилки у наголошуванні й вимові слів; швидкість читання відповідає нормі. Може пояснити слова й окремі речення. Виявляє розуміння загального змісту прочитаного.
	9	Учень (учениця) читає плавно, без повторів, з гарною дикцією, припускається лише поодиноким недолікам в інтонуванні речень, однак інтонування та емоційне забарвлення не враховують слухацьку аудиторію й недостатньо передають логічні та емоційні особливості тексту; швидкість читання відповідає нормі. Може загалом пояснити прочитане.
	10	Учень (учениця) читає плавно, з гарною дикцією, інтонаційно, виразно виділяє початок і кінець речення; є окремі вимовні помилки. Темп читання дещо завищений і не враховує особливості слухацької аудиторії. Читач розуміє і може пояснити прочитане.
IV рівень – високий	11	Учень (учениця) читає плавно, з гарною дикцією, темп незавищений, що враховує особливості слухацької аудиторії; інтонація (логічні наголоси, паузи, мелодика), емоційне забарвлення виразні; є поодинокі вимовні помилки. Може пояснити зміст прочитаного.
	12	Учень (учениця) читає правильно, плавно, з гарною дикцією, логічно правильно і виразно інтонує речення; темп читання й інтонування відповідають особливостям слухацької аудиторії. Виявляє повне розуміння змісту прочитаного.